

УДК 633.491:631.67 (477.72)

**Балашова Г. С., Юзюк С. М.***Інститут зрошуваного землеробства НААН України, сел. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483, Україна, e-mail: 7536857496@ukr.net*

## **ФОРМУВАННЯ АСИМІЛЯЦІЙНОЇ ПОВЕРХНІ РОСЛИН КАРТОПЛІ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ**

Як відомо, інтенсивність накопичення органічної речовини залежить від величини листкової поверхні, яка визначається біометричними параметрами рослин і значною мірою залежить від режиму їх живлення, а також тривалістю активної діяльності листя. Потужність асиміляційного апарату і тривалість його роботи є вирішальним фактором продуктивності фотосинтезу, який зумовлює кількісні та якісні показники врожаю. Саме тому для вивчення взаємозв'язків площі листкової поверхні та закономірностей водного, поживного режимів ґрунту; показників росту, розвитку рослин та формування урожаю картоплі ранньостиглого сорту 'Кобза' за весняного садіння залежно від елементів технології поливу та способів внесення добрив за краплинного зрошення у 2013–2015 рр. в Інституті зрошуваного землеробства НААН України, розташованого в зоні Інгулецької зрошувальної системи, методом розщеплених ділянок було проведено двофакторний дослід.

За результатами досліджень максимальні абсолютні показники площі листкової поверхні зафіксовані при внесенні  $N_{60}P_{60}K_{60}$  та розрахункової дози добрив локально на фоні зволоження шару 0,6 м – 15,1 та 14,2 тис.  $m^2/ga$ ; також, в середньому по фактору, ці способи внесення добрив забезпечили найбільші прибавки порівняно з неудобреним контролем – 39 та 42 %.

При наступному вимірюванні у фазу бутонізації площа листя, в середньому по досліді, зросла до 18,8 тис.  $m^2/ga$ , тобто ще на 28 %. У 2013 р. цей показник становив 16,7; у 2014 р. – 22,7; у 2015 р. – 17,1 тис.  $m^2/ga$ . Зволоження ґрунту на 0,4 та 0,6 м збільшило площу листя в середньому на 12 та 35 % від показнику 0,2 м. Найбільша площа листя у цю фазу у варіанті із внесенням  $N_{60}P_{60}K_{60}$  та розрахункової дози добрив локально на фоні зволоження шару 0,6 м – 28,2 та 27,5 тис.  $m^2/ga$ , також на цих варіантах найбільший приріст площі листя порівняно з контролем – 89 та 85 %. За інших умов зволоження ґрунту найбільші показники отримано у варіантах із внесенням розрахункової дози добрив локально. Це пояснюється майже вдвічі більшим вмістом азоту в розрахунковій дозі добрив порівняно з  $N_{60}P_{60}K_{60}$  і його впливом на формування надземної маси у період до бутонізації.

На початку цвітіння співвідношення середніх показників площі листя між глибинами зволоження ґрунту залишалось таким же –

збільшення глибини на 0,2 та 0,4 м призвело до збільшення площі листя на 31 та 12 %. Середня за цей період площа – 25,9 тис. м<sup>2</sup>/га (85,5 % від максимуму). У перший рік досліджень цей показник становив 29,5; другий – 30,3; третій – 17,9 тис. м<sup>2</sup>/га. Низькі показники 2015 р. спричинені значним підвищенням температур у цей період. Найбільші абсолютні показники та приріст від контролю – 38,1 та 32,7 тис. м<sup>2</sup>/га (75 та 51 %) у цей період притаманні тим же варіантам, що і раніше.

До фази масового цвітіння площа листя в досліді досягла максимуму та становила 30,3 тис. м<sup>2</sup>/га. По трьом рокам цей показник становив 34,0; 34,4 та 22,6 тис. м<sup>2</sup>/га. Дещо зменшилась частка впливу глибини зволоження на показники площі листової поверхні – різниця становила 6 та 18 %. Найбільший показник площі листя по досліді за три роки – 40,2 тис. м<sup>2</sup>/га (50,5 % від неудобреного контролю) зафіксовано на варіанті із внесенням N<sub>60</sub>P<sub>60</sub>K<sub>60</sub> локально на фоні зволоження шару 0,6 м. За роками цей показник змінювався таким чином: у 2013 – 47,8; у 2014 – 43,0; у 2015–29,8 тис. м<sup>2</sup>/га.

Також доволі високі значення отримані при внесенні розрахункової дози добрив локально та з поливною водою на фоні зволоження шару 0,6 та 0,4 м (32,0–35,0 тис. м<sup>2</sup>/га). До кінця цвітіння середня площа листя знизилась на 1,6 тис. м<sup>2</sup>/га. Співвідношення між удобреними та неудобреними варіантами та між різними рівнями зволоження залишилось майже таким же, як і при масовому цвітінні.

Отже, внесення N<sub>60</sub>P<sub>60</sub>K<sub>60</sub> та розрахункової дози локально забезпечує максимальні показники площі листової поверхні на фоні зволоження 0,6 м шару ґрунту.

УДК 632.08

**Бархатова Н. О.**

*Інженерно-технологічний інститут «Біотехніка» НААН, вул. Маяцька дор., 26, смт Хлібодарське, Біляївський р-н, Одеська обл., 67667, Україна,  
e-mail: natalia.barkhatova@ukr.net*

## **ВВЕДЕННЯ В ЛАБОРАТОРНУ КУЛЬТУРУ ХИЖОГО КЛОПА МАКРОЛОФУС**

Серед видів клопів з роду *Macrolophus* особливої уваги для захисту рослин від шкідників заслуговує хижий клоп макролофус пігмеус (*Macrolophus pygmaeus* Rambur, 1839). Клопи цього виду живляться білокрилками, попелицями, трипсами, павутинними кліщами, яйцями мінуючих молей, але по можливості в живленні віддає перевагу білокрилкам.

Для введення в лабораторну культуру хижака було сформовано колонію засновників, тобто було здійснено вибірку природної популяції